

Utbildningsinspektion i Ulrikaskolan, förskoleklass och årskurserna 1–6 samt grundsärskola och träningsskola

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Ulrikaskolan den 3-4 april 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. I granskningen behandlas även skolans arbete med att främja elevernas lärande, kunskapsuppdraget, och att överföra grundläggande värden, demokratiuppdraget. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Ulrikaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Ulrikaskolan intervjuades elever, personal, rektor, biträdande rektor samt ett urval av föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Ulrikaskolan

Skolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	176
Förskoleklass	53
Grundskola	274
Obligatorisk särskola	20

Ulrikaskolan omfattar förskoleklass samt årskurserna 1–6. I Ulrikaskolan finns också grundsärskola samt träningsskola. Till rektorsområdet hör också två förskolor. Sex av eleverna i grundsärskolan är inkluderade i grundskolans klasser. Grundskolan är uppdelad i två spår: A-spåret och B-spåret. Varje spår är indelat i två arbetslag, ett med förskoleklass och årskurserna 1–3 och ett med årskurserna 4–6. Fyra fritidshem är knutna till förskoleklasserna och årskurs 1–3. Varje arbetslag har ansvar för barnens hela dag.

Ulrikaskolan är byggd på 1990-talet och är belägen centralt i Ulricehamns stad. I skolans omedelbara närhet finns simhall och fina naturområden. De flesta eleverna bor i skolans närområde. Enhetens upptagningsområde är Ulricehamns tätort. Bebyggelsen består huvudsakligen av småhus- och villabebyggelse. Särskolan har hela kommunen som upptagningsområde.

Helhetsbedömning

Ulrikaskolan kännetecknas av ett gott arbetsklimat för såväl elever som personal. Det råder överlag lugn och ro under de lektioner inspektörerna besöker och god stämning i korridorer, matsal och övriga utrymmen. Skolans lokaler är fräscha och ändamålsenliga. Den yttre miljön är enligt elever och personal fantastisk med bland annat närheten till skogen. Skolan är uppdelad i två spår med förskoleklass och årskurserna 1–6 i varje spår. Denna organisation ger enligt rektorn och lärare stora möjligheter att skapa en röd tråd i elevernas lärande. Eftersom det i arbetslagen ingår personal med olika utbildning kan personalen ta tillvara varandras kompetenser på ett bra sätt. Fritidshemspersonalen arbetar viss del i skolan och lärarna arbetar viss del i fritidshemmet. Genom att arbeta flexibelt och utgå från elevens bästa har Ulrikaskolan kunnat schemalägga två ansvariga pedagoger i varje klass som arbetar samtidigt stor del av skoldagen.

Skolans inriktning kännetecknas enligt rektorn och lärarna av det gemensamma temaarbetet. Vid inspektionstillfället är det ”Ulricehamn 700 år” som är aktuellt tema. Eleverna får arbeta kreativt och flera intressanta utställningar om bland annat Ulricehamn förr i tiden finns i de gemensamma utrymmena.

Inspektörerna bedömer att personalen samt rektorn och biträdande rektorn är engagerade i sitt arbete och arbetar systematiskt med förbättringar. Samtliga arbetslag är delaktiga i kvalitetsarbetet och inspektörerna ser exempelvis spår av skolans utvecklingsarbete i matematik i undervisningen. Enligt personalen är rektorn förtrogen med det dagliga arbetet. Personalen framhåller att de har en lyhörd och närvarande rektor. Rektorn arbetar medvetet tillsammans med sin personal för att utveckla skolan.

Inspektörerna bedömer således att det i Ulrikaskolan finns möjligheter att förverkliga läroplanens intentioner, men att verksamheten ytterligare kan förbättras.

Särskolans elever får sin undervisning i små grupper med specialpedagoger, personliga assistenter och elevassistenter som stöd. De elever som går i träningsskolans årskurserna 7–10 går kvar i Ulrikaskolan, vilket gör att de enligt personalen saknar gemenskap med jämnåriga i skolan. Sex av eleverna i särskolan är inkluderade i grundskolans klasser. Enligt bestämmelserna får särskoleelev placeras integrerad om förälder så medger. Det innebär emellertid att skolan måste kunna erbjuda även ett annat val än integrering om förälder så önskar. Inspektörerna bedömer att tillgången till särskoleplatser bör utvecklas.

Lärarna samverkar på olika sätt för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Förskoleklass och årskurs 1 har exempelvis idrott och utflykter tillsammans och vid temaarbetet sker samverkan mellan övriga årskurser. Enligt rektorn bygger organisationen på att det i de yngre åren arbetar en förskollärare och en lärare tillsammans för att eleverna skall ges möjlighet att lära genom lek och att förskolemetodiken skall lyftas in i skolan. Inspektörerna bedömer dock att denna samverkan kan utvecklas ytterligare. Inspektörerna vill exempelvis påpeka vikten av att eleverna ges möjlighet att lära genom lek. Dessutom är det viktigt att elever i alla årskurser får utmaningar i sitt lärande. Lärarna berättar att individualiseringen huvudsakligen sker inom klassens ram. En utökad samverkan ger också möjligheter att utveckla en röd tråd i elevernas delaktighet så att de efter ålder och mognad får ett utökat inflytande.

Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över sin utbildning bör förbättras. Eleverna har mycket begränsade möjligheter att vara delaktiga i planering av undervisningen och dess innehåll. Eleverna får ibland bestämma hur de vill arbeta eller i vilken ordning de olika arbetsuppgifterna som läraren gett dem skall genomföras. När detta arbete är klart kan de välja mer fritt.

Kunskapsuppföljning sker i huvudsak i ämnena svenska, matematik och engelska. Eleverna har portfoliomappar där de samlar arbeten från flera olika ämnen men i skolan finns ingen systematisk uppföljning i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.

Inspektörernas intryck utifrån intervjuer och klassrumsbesök är att eleverna endast i liten utsträckning är medvetna om målen i läroplanen och kursplanerna. Det finns flera exempel i skolan på att lärarna gör målen tydliga för eleverna men eleverna har svårt att relatera till läroplansmål eller kursplanemål. Lärarna uppger att de mer regelbundet bör visa på målen tillsammans med eleverna vid planering av undervisningen. Detta är en förutsättning för att eleverna skall kunna vara delaktiga och utöva inflytande över undervisningen och sitt eget lärande samt förstå vilka mål de skall sätta upp i sin individuella utvecklingsplan. Inspektörerna bedömer att elevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör utvecklas.

Varje elev får genom kontinuerliga utvecklingssamtal, och med den individuella utvecklingsplanen som grund, information om sin kunskapssituation. Informationen är huvudsakligen inriktad mot svenska, matematik, engelska samt social utveckling. Eleverna är väl medvetna om målen i den individuella utvecklingsplanen. Målen hålls aktuella på olika sätt exempelvis har en del elever planerna fastsatta i sitt bänkllock eller inlagda i sin portfolio. I en del klasser är särskild tid i veckan avsatt till att arbeta mot målen. Inspektörerna har tagit del av några elevers individuella utvecklingsplaner vid Ulrikaskolan och bedömer att dessa är av skiftande kvalitet.

Det är ibland svårt att se hur de mål som satts upp har förankring i de mål som återfinns i kursplaner och läroplan. Lärarna framhåller svårigheten att sätt upp mål för de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Inspektörerna bedömer att den individuella utvecklingsplanen behöver utvecklas till att i större utsträckning koppla målen till nationella mål, samt tydligare beskriva hur målen skall uppnås.

Elevernas kunskapsresultat i svenska, matematik och engelska bedöms, enligt skolans kvalitetsredovisning, som goda. År 2006 uppnår 96 procent av eleverna målen i svenska och matematik. I engelska når 94 procent målen. Av kvalitetsredovisningen framgår också att det finns en god vilja till utveckling. Inspektörerna vill poängtera vikten av att ett fortsatt arbete för ökad måluppfyllelse genomförs.

Skolan arbetar målinriktat för att förebygga och förhindra trakasserier. Då särskolan är integrerad i skolan är det för eleverna naturligt med olikheter och föräldrar framhåller vid intervjuer att det är positivt med denna organisation. Eleverna berättar att lärarna tar tag i problemen direkt när de uppstår. Eleverna berättar att de känner sig trygga i skolan men att det kanske ibland kan finnas elever som är rädda för att de skall bli retade. Eleverna är väl medvetna om var i skolan problem kan uppstå. Inspektörerna vill påpeka vikten av kartläggning av riskmiljöer när likabehandlingsplanen omarbetas. Likabehandlingsplanen är implementerad och känd av eleverna. Planen motsvarar emellertid inte de krav som måste ställas på en sådan.

Ulrikaskolan har väl utarbetade rutiner för uppföljning, utvärdering och kvalitetsredovisning. Arbetslagen är på ett förtjänstfullt sätt involverade i detta arbete. Utifrån skolans kvalitetsredovisning skrivs skolans arbetsplan för läsåret. Arbetslagen beskriver sedan vilka insatser som skall göras för att nå målen. Dessa mål och insatser hålls aktuella under läsåret. Arbetslagen uppger att de tycker kvalitetsredovisningen är ett användbart redskap i förbättringsarbetet. Utvärderingar av exempelvis skolans temaarbete görs regelbundet. Eftersom mallen som används för kvalitetsredovisning i Ulricehamns kommun innehåller många prioriterade mål tycker skolläring och personal att det är svårt att få bra underlag till bedömningar av måluppfyllelsen inom samtliga områden som skall bedömas. Kvalitetsredovisningen uppfyller emellertid inte författningarnas krav eftersom uppföljning av särskoleelevernas kunskapsutveckling inte uppfyller kraven och att uppföljning av skolbarnsomsorgen saknas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo94).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte kraven (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Den biträdande rektorn utför delar av det ledningsansvar som enligt bestämmelserna vilar på rektor (2 kap. 2 § skollagen, 1 kap. 2 § särskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk bedrivs inte enligt kursplanen för ämnet utan ges som stöd (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Dessutom finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas inflytande över sin utbildning bör förbättras.
- Skolan bör utveckla större samverkan mellan förskoleklass och årskurs 1 samt mellan övriga klasser.
- Skolan bör utveckla rutiner för att undersöka behovet av studiehundledning på modersmålet.
- Elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas till att i större utsträckning koppla de för eleven uppsatta målen till nationella mål.
- Eleverna bör göras mer medvetna om målen för utbildningen.
- Tillgången till särskoleplatser för de yngre särskoleeleverna bör utvecklas.

Bedömningar

Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev skall nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna skall nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inspektionen bedömer här Resultat på nationella prov Differenser mellan klasser/-skolor Könrelaterade skillnader	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar.
--	--

1.2 Genomförande av utbildningen

Inspektionen bedömer här Utgångspunkt i uppdraget Utrymme för olika kunskapsformer Elevernas ansvar och inflytande Samverkan	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar utom när det gäller: <i>Elevernas ansvar och inflytande</i> Enligt intentionerna i läroplanen skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Eleverna i Ulrikaskolan har enligt inspektörernas bedömning begränsade möjligheter att vara delaktiga i planering av undervisningen och dess innehåll. Inspektörerna ser vid inspektionen få exempel på att eleverna varit med och planerat undervisningen. Eleverna berättar att de ibland får bestämma hur de vill arbeta eller i vilken ordning de olika arbetsuppgifterna, som läraren gett dem, skall genomföras. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över sin utbildning bör förbättras. <i>Samverkan</i> Inspektörerna bedömer att samverkan mellan de olika pedagogerna bör utvecklas för att enligt läroplanen berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. I förskoleklasserna ges enligt inspektörerna små möjligheter att lära genom lek. Samverkan bör också ske så att alla elever får utmaningar i sitt lärande. Enligt lärarna sker individualiseringen huvudsakligen inom klassens ram. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla större samverkan mellan förskoleklass och årskurs 1 samt mellan övriga klasser.
--	--

1.3 Anpassning av verksamheten och särskilt stöd

Inspektionen bedömer här Individanpassning av lärandet Särskilt stöd och åtgärdsprogram	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar utom när det gäller: <i>Särskilt stöd och åtgärdsprogram</i> Enligt grundskolförordningen skall elev få studiehhandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Behovet av studiehhandledning är inte kartlagt i Ulrikaskolan. Inspektörerna bedömer att skolan saknar rutiner för att undersöka behovet av studiehhandledning i modersmålet.
---	--

1.4 Kunskapsuppföljning och kommunikation av resultat

Inspektionen bedömer här Uppföljning av elevers kunskaper Kommunikation av resultat	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar utom när det gäller: Uppföljning av elevers kunskaper Enligt läroplanen skall skolans lärare utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling och muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmet. Eleverna har portfoliomappar där de samlar arbeten från flera olika ämnen men i skolan finns ingen systematisk uppföljning i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Kommunikation av resultat Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild elev. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument som skriftligt sammanfattar vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanernas mål. Samtliga elever har individuella utvecklingsplaner. De planer inspektörerna tagit del av är av skiftande kvalitet. Bl.a. går de mål som sätts upp för eleven inte att koppla till nationella mål. Inspektörerna bedömer att elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas till att i större utsträckning koppla målen till nationella mål. Enligt läroplanen skall skolan för eleverna klargöra målen för utbildningen. Detta är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Inspektörernas intryck utifrån intervjuer och klassrumsbesök är att eleverna i liten utsträckning är medvetna om målen i läroplanen och kursplanerna. Det finns flera exempel i skolan på att lärarna gör målen tydliga för eleverna men eleverna har svårt att relatera till läroplansmål eller kursplanemål. Lärarna uppger att de mer regelbundet bör visa på målen tillsammans med eleverna vid planering av undervisningen. Inspektörerna bedömer att elevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör utvecklas.
---	---

Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumenten för vårt skolväsende.

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inspektionen bedömer här Studiemiljö och arbetsro Värdegrundsarbetet Ordningsregler Likabehandlingsplan	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar utom när det gäller: Likabehandlingsplanen Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer, skall se till att det finns en likabehandlingsplan för varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas och den skall följas upp och ses över varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7). För att likabehandlingsplanerna skall vara aktuell i det vardagliga arbetet skall den ange vilka åtgärder som planeras under kommande året utifrån skolans behov och utifrån de olika diskrimineringsgrunderna. Ulrikaskolans likabehandlingsplan uppvisar brister. Fritidshemmen samt särskolan, som är en egna verksamhetsformer, saknas i skolans likabehandlingsplan. Verksamhetsformerna måste synliggöras i planen eller ha egna likabehandlingsplaner. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen inte uppfyller författningarnas krav. Se vidare kommunrapporten.
--	---

Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inspektionen bedömer här Personalens utbildning Personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen Personalens kompetensutveckling	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar.
--	--

3.2 Rektors ansvar

Inspektionen bedömer här Rektors förtroget Rektors ansvar för verksamhetens utveckling mot de nationella målen Rektors beslutsfattande	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar utom när det gäller: Rektorns beslutsfattande Det ansvar och de skyldigheter som åvilar rektorn, enligt författningarna, kan inte övertas av någon annan person. Biträdande rektor i Ulrikaskolan utövar huvudsakligen sitt ledarskap inom särskolan. Rektor uppger att biträdande rektor fattar beslut om elevs placering i grupp men i övriga beslut som åvilar rektorn är det rektor som fattar beslut i enlighet med bestämmelserna. Inspektörerna bedömer att den biträdande rektor utför delar av det ledningsansvar som enligt bestämmelserna vilar på rektor.
---	---

3.3 Tillgång till utbildning

Inspektionen bedömer här Skolplikt och tillgång till utbildningsplats Undervisningstid Valmöjligheter Studie- och yrkesorientering Lokaler och läromedel Avgiftsfri utbildning	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar utom när det gäller: Skolplikt och tillgång till utbildningsplats Enligt bestämmelserna elev som är inskriven i särskolan får sin undervisning i en klass i grundskolan om vårdnadshavaren så medger. Det innebär emellertid att kommunen måste kunna erbjuda en särskolegrupp om vårdnadshavarna så önskar. Utifrån intervjuer med elevhälsan i kommunen är det inspektörernas bedömning att det i Ulrikaskolan och inte heller i någon annan av kommunens skolor ges denna valmöjlighet. Se vidare kommunrapporten. Elevers tillgång till svenska som andraspråk Enligt bestämmelserna i grundskoleförordningen skall elever som behöver det i stället för svenska läsa ämnet svenska som andraspråk. I skolan finns elever som av skolans rektor bedöms ha behov av läsa ämnet svenska som andraspråk i stället för att läsa svenska. Dessa elever läser vad inspektörerna uppfattat inte svenska som andraspråk utifrån det ämnets kursplaner utan får i stället extra stöd i ämnet svenska. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk inte följer kursplanen i ämnet.
--	--

3.4 Kvalitetsarbete

Inspektionen bedömer här Systematiskt kvalitetsarbete Kvalitetsredovisning	Bedömning De statliga kraven inom området uppfylls i väsentliga delar utom när det gäller: Kvalitetsredovisning Enligt förordningen om kvalitetsredovisning skall arbetet med kvalitetsredovisningen främja skolornas kvalitetsarbete och bidra till att förverkliga utbildningens mål. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Vidare skall varje fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. I Ulrikaskolan saknas redovisning av särskoleelevernas kunskapsutveckling i kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller det krav som ställs enligt förordningen. Fritidshemmet saknar kvalitetsredovisning. Se vidare rapporten för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen.
--	--

Datum Ort
2007-09-21 Göteborg

Eva Wallentin
Marie Karlsson